Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 15 listopada 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (WE) nr 1008/2008 – Artykuł 2 pkt 18 – Artykuł 23 ust. 1 – Transport – Wspólne zasady wykonywania przewozów lotniczych na terenie Unii Europejskiej – Informowanie – Wskazywanie ostatecznej ceny – Włączenie taryf lotniczych do ostatecznej ceny – Obowiązek podawania taryf lotniczych w euro lub w walucie lokalnej – Wybór właściwej waluty lokalnej – Kryteria powiązania

W sprawie C-330/17

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 czerwca 2017 r., w postępowaniu:

**Verbraucherzentrale Baden-Württemberg eV**

przeciwko

**Germanwings GmbH,**

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes Trybunału, pełniący obowiązki prezesa piątej izby, F. Biltgen (sprawozdawca) i E. Levits, sędziowie,

rzecznik generalny: H. Saugmandsgaard Øe,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 19 kwietnia 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

– w imieniu Verbraucherzentrale Baden-Württemberg eV przez B. Stillnera, Rechtsanwalt,

– w imieniu Germanwings GmbH przez P. Baukelmanna i N. Trettera, Rechtsanwälte,

– w imieniu Komisji Europejskiej przez W. Möllsa i F. Wilmana, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 28 czerwca 2018 r.,

* Język postępowania: niemiecki.

wydaje następujący

## Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 pkt 18 i art. 23 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1008/2008 z dnia 24 września 2008 r. w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty (Dz.U. 2008, L 293, s. 3).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Germanwings GmbH a Verbraucherzentrale Baden-Württemberg eV (stowarzyszeniem konsumentów kraju związkowego Badenia-Wirtembergia, Niemcy, zwanym dalej „Verbraucherzentrale") dotyczącego podania przez Germawings taryfy lotniczej lotu łączącego Londyn (Zjednoczone Królestwo) ze Stuttgartem (Niemcy) w funtach szterlingach.

### Ramy prawne

3 Motyw 16 rozporządzenia nr 1008/2008 ma następujące brzmienie:

„Klienci powinni mieć możliwość skutecznego porównania cen przewozów lotniczych poszczególnych przedsiębiorstw lotniczych. W związku z tym ostateczna cena, jaką klient ma zapłacić za przewóz lotniczy rozpoczynający się na terenie Wspólnoty, powinna być zawsze wskazana i uwzględniać wszelkie podatki, opłaty i należności. Wspólnotowi przewoźnicy lotniczy są również zachęcani do wskazywania ostatecznych cen przewozów lotniczych wykonywanych z państw trzecich do Wspólnoty".

4 Artykuł 1 tego rozporządzenia, zatytułowany „Przedmiot", stanowi w ust. 1:

„Niniejsze rozporządzenie reguluje kwestie wydawania koncesji wspólnotowym przewoźnikom lotniczym, prawo wspólnotowych przewoźników lotniczych do wykonywania wewnątrzwspólnotowych przewozów lotniczych oraz ustalanie taryf wewnątrzwspólnotowych przewozów lotniczych".

5 Artykuł 2 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Definicje", stanowi w szczególności:

„Do celów niniejszego rozporządzenia:

[…]

18) »taryfy lotnicze« oznaczają ceny podawane w euro lub w walucie lokalnej, płacone przewoźnikom lotniczym lub ich agentom, lub innym sprzedawcom biletów za przewóz pasażerów w ramach przewozów lotniczych, oraz wszystkie warunki, na których ceny te mają zastosowanie, w tym wynagrodzenie i warunki oferowane agencji oraz inne usługi pomocnicze".

6 Artykuł 22 tego samego rozporządzenia, zatytułowany „Swoboda ustalania taryf", przewiduje w ust. 1:

„Bez uszczerbku dla art. 16 ust. 1 wspólnotowi przewoźnicy lotniczy oraz, na zasadzie wzajemności, przewoźnicy lotniczy z państw trzecich swobodnie ustalają taryfy lotnicze i stawki za wewnątrzwspólnotowe przewozy lotnicze".

7 Artykuł 23 rozporządzenia nr 1008/2008, zatytułowany „Informacje i zasada niedyskryminacji", przewiduje w ust. 1:

„Oferowane lub opublikowane w dowolny sposób, w tym w Internecie, publicznie dostępne taryfy lotnicze i stawki lotnicze zawierają obowiązujące warunki przewozów lotniczych wykonywanych z portu lotniczego znajdującego się na terytorium państwa członkowskiego, do którego ma zastosowanie traktat. Ostateczna cena, którą należy zapłacić, jest zawsze wskazywana i zawiera obowiązujące taryfy lotnicze i stawki lotnicze, a także wszystkie należne podatki, dopłaty, opłaty i należności, które są niemożliwe do uniknięcia i możliwe do przewidzenia w chwili publikacji. Poza wskazaniem ostatecznej ceny określa się przynajmniej następujące informacje:

a) taryfę lotniczą lub stawkę lotniczą;

b) podatki;

c) opłaty lotniskowe; oraz

d) inne opłaty, dopłaty i należności, takie jak związane z ochroną lub paliwem;

jeżeli do taryfy lotniczej lub stawki lotniczej dodano kwoty wymienione w lit. b), c) i d). Informacje o opcjonalnych dopłatach do ceny są przekazywane w sposób wyraźny, przejrzysty i jednoznaczny na początku procesu rezerwacji, zaś zgoda klienta jest wyrażana na zasadzie opcjonalnej (opt-in)".

## Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

8 Germanwings jest przewoźnikiem lotniczym z siedzibą w Niemczech.

9 Na początku września 2014 r. klient znajdujący się w Niemczech dokonał na stronie internetowej „www.germanwings.de" prowadzonej przez Germanwings rezerwacji lotu z Londynu do Stuttgartu.

10 Na stronie tej taryfa lotu była podana wyłącznie w funtach szterlingach. Ponadto po dokonaniu rezerwacji na ten lot klient otrzymał fakturę wskazującą tę taryfę oraz inne koszty również w funtach szterlingach.

11 Uznawszy, że praktyka ta stanowi czyn nieuczciwej konkurencji i że taryfy powinny być podawane w euro, poinformowane przez tego klienta Verbraucherzentrale wniosło powództwo przeciwko Germanwings o zaniechanie szkodliwych praktyk przed Landgericht Köln (sąd okręgowy w Kolonii, Niemcy), które ten ostatni uwzględnił.

12 Germanwings wniósł apelację od orzeczenia tego sądu do Oberlandesgericht Köln (wyższego sądu krajowego w Kolonii, Niemcy), która została uwzględniona z uwagi na fakt, że rozporządzenie nr 1008/2008 nie zakazuje przewoźnikom lotniczym podawania taryf lotniczych w walucie innej niż euro.

13 Rozpatrujący skargę kasacyjną od wyroku sądu apelacyjnego Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) jest zdania, że rozstrzygnięcie sporu w postępowaniu głównym zależy od wykładni art. 23 ust. 1 i art. 2 pkt 18 rozporządzenia nr 1008/2008.

14 W pierwszej kolejności sąd odsyłający zastanawia się nad kwestią, czy art. 23 ust. 1 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że taryfy lotnicze w przypadku lotów wewnątrzwspólnotowych powinny być podawane – o ile nie są wskazane w euro – w określonej walucie lokalnej, czy też przewoźnicy lotniczy mogą swobodnie dokonywać wyboru odpowiedniej w tym względzie waluty lokalnej.

15 Sąd odsyłający zaznacza, że teza, zgodnie z którą przewoźnicy lotniczy mogą dokonywać podania taryfy lotniczej w walucie lokalnej według własnego wyboru, znajduje a priori potwierdzenie z jednej strony w treści art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008, z którego nie wynika wyraźnie obowiązek podawania taryf lotniczych w określonej walucie lokalnej, a z drugiej strony w brzmieniu art. 22 ust. 1 tego rozporządzenia, który stanowi, że przewoźnicy lotniczy swobodnie ustalają co do zasady swoje taryfy za wewnątrzwspólnotowe przewozy lotnicze. Jednakże zdaniem sądu odsyłającego realizacja celu rozporządzenia nr 1008/2008, którym zgodnie z motywem 16 jest umożliwienie klientom skutecznego porównywania cen przewozów lotniczych poszczególnych przedsiębiorstw lotniczych, byłaby zagrożona, gdyby przyznać przewoźnikom lotniczym taki zakres uznania.

16 W drugiej kolejności, na wypadek gdyby Trybunał uznał, że taryfy lotnicze, o ile nie są wyrażone w euro, powinny być podawane w określonej z góry walucie lokalnej, sąd odsyłający zastanawia się zasadniczo nad wykładnią pojęcia „waluty lokalnej" zawartego w art. 2 pkt 18 wspomnianego rozporządzenia, szczególnie w przypadku, gdy przewoźnik lotniczy mający swoją siedzibę w państwie członkowskim proponuje na stronie internetowej klientowi lot z miejscem wylotu znajdującym się na terytorium innego państwa członkowskiego, którego walutą nie jest euro.

17 Według sądu odsyłającego w tym względzie może mieć znaczenie kilka różnych walut lokalnych, a mianowicie waluta mająca status prawnego środka płatniczego w państwie członkowskim, na którego terytorium ma siedzibę przewoźnik lotniczy, waluta mająca status prawnego środka płatniczego w państwie członkowskim, w którym przebywa klient, waluta, do której odsyła „domena najwyższego poziomu strony internetowej, na której umieszczona jest oferta przewoźnika lotniczego", bądź też waluta mająca status prawnego środka płatniczego w państwie członkowskim, w którym znajduje się miejsce wylotu danego lotu.

18 Sąd odsyłający uważa, że wybór waluty mającej status prawnego środka płatniczego w państwie członkowskim będącym miejscem wylotu danego lotu byłby najbardziej zgodny z celem założonym w rozporządzeniu nr 1008/2008. Sąd ten ponadto podnosi, że zwykle tej waluty używają przewoźnicy lotniczy. Niemniej jednak Trybunał nie wypowiedział się dotychczas w tej kwestii.

19 W tych okolicznościach Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy podanie podlegających obowiązkowi wskazania zgodnie z art. 23 ust. 1 zdania drugie i trzecie rozporządzenia nr 1008/2008 taryf lotniczych w przypadku wewnątrzwspólnotowych przewozów lotniczych, o ile nie są one podawane w euro, powinno być dokonywane w określonej walucie?

2) W przypadku udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi twierdzącej:

W jakiej walucie lokalnej mogą być podawane taryfy wymienione w art. 2 pkt 18 i art. 23 ust. 1 zdania drugie i trzecie rozporządzenia nr 1008/2008, jeżeli mający siedzibę w kraju członkowskim (tu Niemcy) przewoźnik lotniczy reklamuje i oferuje konsumentowi w Internecie usługi lotnicze z miejscem odlotu w innym państwie członkowskim (tu Zjednoczone Królestwo)?

Czy w tym kontekście ma znaczenie, że dla tej oferty używa się adresu internetowego z właściwą dla danego kraju domeną najwyższego poziomu (tu www.germanwings.de), wskazującą państwo członkowskie stanowiące siedzibę przewoźnika lotniczego, i że konsument przebywa w tym państwie członkowskim?

Czy ma znaczenie to, czy wszyscy przewoźnicy lotniczy czy ich zdecydowana większość podaje wspomniane taryfy w walucie lokalnej, obowiązującej w miejscu odlotu?".

## W przedmiocie pytań prejudycjalnych

20 Poprzez swoje pytania, które należy rozważyć łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 w związku z art. 2 pkt 18 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że przewoźnicy lotniczy, podając taryfy lotnicze za wewnątrzwspólnotowe przewozy lotnicze – o ile nie wyrażają ich w euro – mogą je podać w dowolnej walucie lokalnej wybranej według własnego uznania. W przypadku odpowiedzi przeczącej sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której przewoźnik lotniczy mający swoją siedzibę w państwie członkowskim, którego walutą jest euro, oferuje w Internecie usługę przewozu lotniczego z miejscem wylotu znajdującym się na terytorium innego państwa członkowskiego, którego walutą nie jest euro, taryfy lotnicze mogą być podawane – o ile nie są wyrażone w euro – w walucie mającej status prawnego środka płatniczego w tym ostatnim państwie członkowskim.

21 W celu udzielenia odpowiedzi na powyższe pytania należy przypomnieć z jednej strony, że zgodnie z art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 w odniesieniu do oferowanych przewozów lotniczych wykonywanych z portu lotniczego znajdującego się na terytorium państwa członkowskiego przewoźnicy lotniczy są zobowiązani do tego, aby zawsze wskazywać ostateczną cenę, którą należy zapłacić i która w szczególności zawiera taryfy lotnicze. Z drugiej strony art. 2 pkt 18 tego rozporządzenia, definiując „taryfy lotnicze" jako ceny płacone przewoźnikom lotniczym, ich agentom lub innym sprzedawcom biletów za przewóz pasażerów w ramach przewozów lotniczych, oraz jako wszystkie warunki, na których ceny te mają zastosowanie, w tym wynagrodzenie i warunki oferowane agencji oraz inne usługi pomocnicze, uściśla, że ceny te są podawane „w euro lub w walucie lokalnej".

22 Jednakże przepisy te w żaden sposób nie precyzują, w jakiej walucie lokalnej przewoźnicy lotniczy powinni podawać taryfy lotnicze, jeśli nie wyrażają ich w euro.

23 W tym kontekście należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także cele uregulowania, którego jest on częścią, jak również genezę tego uregulowania (zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2018 r., E LATS, C-154/17, EU:C:2018:560, pkt 18 i przytoczone tam orzecznictwo).

24 Jeśli chodzi o cele, które ma realizować art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 w związku z art. 2 pkt 18 tego rozporządzenia, to zarówno z tytułu tego pierwszego przepisu, jak i z jego treści jasno wynika, że ma on na celu zapewnienie w szczególności informacji i przejrzystości w odniesieniu do cen przewozów lotniczych wykonywanych na trasie rozpoczynającej się w porcie lotniczym znajdującym się na terytorium państwa członkowskiego oraz że w ten sposób przyczynia się on do zagwarantowania ochrony klienta korzystającego z tych przewozów (wyrok z dnia 6 lipca 2017 r., Air Berlin, C-290/16, EU:C:2017:523, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo).

25 Jak zaznaczył rzecznik generalny w pkt 47 opinii, ta przejrzystość cen pozwala na zapewnienie zdrowszej konkurencji pomiędzy przewoźnikami lotniczymi, gdyż w szczególności zapobiega temu, aby niektórzy przewoźnicy podawali na początku transakcji niekompletną cenę i dodawali różne dodatkowe koszty bezpośrednio przed zakończeniem tej transakcji.

26 Ponadto zgodnie z motywem 16 rozporządzenia nr 1008/2008 klienci powinni mieć możliwość skutecznego porównania cen przewozów lotniczych poszczególnych przewoźników lotniczych i w związku z tym ostateczna cena, jaką klient ma zapłacić za przewóz lotniczy rozpoczynający się na lotnisku znajdującym się na terytorium Unii Europejskiej, powinna być zawsze wskazana i powinna uwzględniać wszelkie podatki, opłaty i należności.

27 Wynika z tego, że art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 w związku z art. 2 pkt 18 tego rozporządzenia i w świetle jego motywu 16 ma na celu zapewnienie przejrzystości cen polegającej na tym, żeby wszystkie elementy ostatecznej ceny, wśród których figuruje taryfa lotnicza, były wskazywane

tak, aby nie tylko zagwarantować zdrowszą konkurencję między przewoźnikami lotniczymi, ale również aby klient mógł w każdej chwili skutecznie i całościowo porównać ceny proponowane przez różnych przewoźników lotniczych za tę samą usługę. Tak więc rozporządzenie nr 1008/2008 ma na celu zapewnienie, żeby klient był w stanie ocenić poziom – wyższy bądź niższy – ostatecznej ceny, którą należy zapłacić, proponowanej za tę samą usługę przez różnych przewoźników lotniczych.

28 Należy stwierdzić, że ów cel skutecznego porównywania cen byłby zagrożony, gdyby art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 w związku z art. 2 pkt 18 tego rozporządzenia interpretować w ten sposób, że wybór, jakim dysponują przewoźnicy lotniczy przy określaniu waluty, w której podają taryfy lotnicze za wewnątrzwspólnotowe przewozy lotnicze, nie jest niczym ograniczony.

29 Taka wykładnia prowadziłaby bowiem do tego, że w danym wypadku różni przewoźnicy lotniczy mogliby za tę samą usługę podawać taryfy lotnicze w różnych walutach niemających żadnego związku ani z proponowaną usługą, ani z klientem. Taka sytuacja nie tylko mogłaby wprowadzać tego ostatniego w błąd w kwestii faktycznie oferowanych cen, ale ponadto utrudniłaby mu skuteczne porównywanie cen proponowanych przez różnych przewoźników lotniczych.

30 Jeśli chodzi o genezę rozpatrywanych przepisów, to należy przypomnieć, że art. 2 pkt 18 rozporządzenia nr 1008/2008 zastąpił art. 2 lit. a) rozporządzenia Rady (EWG) nr 2409/92 z dnia 23 lipca 1992 r. w sprawie taryf i stawek za usługi lotnicze (Dz.U. 1992, L 240, s. 15 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 7, t. 1, s. 427), który odnosił się do „cen podawanych w walucie ecu lub w walucie lokalnej”.

31 W tym względzie należy wskazać, że ecu nie stanowiło waluty lokalnej, lecz pewien wspólny miernik, który był wykorzystywany co do zasady jedynie w celu osiągnięcia lepszej porównywalności cen, tak że podawanie przez przewoźników lotniczych taryf lotniczych w ecu ułatwiało zainteresowanym klientom porównanie cen.

32 O ile prawodawca Unii zastąpił pojęcie „ecu” pojęciem „euro”, tak że art. 2 pkt 18 rozporządzenia nr 1008/2008 przyznaje odtąd przewoźnikom lotniczym możliwość wyboru taryf lotniczych za wewnątrzwspólnotowe przewozy lotnicze w „euro lub w walucie lokalnej”, o tyle logika leżąca u podstaw tego przepisu pozostała niezmieniona.

33 W istocie, jak podkreślił zasadniczo rzecznik generalny w pkt 32 opinii, z jednej strony z motywów 2 i 6, jak również z art. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1103/97 z dnia 17 czerwca 1997 r. w sprawie niektórych przepisów dotyczących wprowadzenia euro (Dz.U. 1997, L 162, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 10, t. 1, s. 81), a z drugiej strony z motywu 2 i z art. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 974/98 z dnia 3 maja 1998 r. w sprawie wprowadzenia euro (Dz.U. 1998, L 139, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 10, t. 1, s. 111) wyraźnie wynika, że począwszy od dnia 1 stycznia 1999 r. ecu przestało być europejską jednostką walutową i zostało zastąpione przez euro.

34 Zatem euro należy uznać za walutę referencyjną, którą posługiwanie się przez przewoźników lotniczych w celu podawania pasażerom taryf lotniczych może, tak jak w przypadku ecu, gwarantować lepszą porównywalność cen, tym bardziej że stanowi ona walutę obowiązującą w 19 z 28 państw członkowskich i może być zatem znana dużej liczbie osób.

35 W tym kontekście nie można dopuścić do tego, by przewoźnicy lotniczy, dokonując wyboru podawania taryf lotniczych za wewnątrzwspólnotowe przewozy lotnicze w walucie innej niż euro mogli znacznie utrudniać, a w praktyce nawet uniemożliwiać porównywanie cen przez klientów, gdyż w przeciwnym wypadku fundamentalnie podważany byłby cel zakładany przez art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008, którym jest skuteczne porównywanie cen, a w konsekwencji przepis ten byłby pozbawiony w dużej mierze swojej skuteczności.

36 W tym względzie należy dodać, jak zasadniczo zaznaczył rzecznik generalny w pkt 64 opinii, że skuteczne porównywanie cen byłoby ułatwione, gdyby przewoźnicy lotniczy podawali taryfy lotnicze w walucie lokalnej obiektywnie powiązanej z oferowaną usługą.

37 Z orzecznictwa Trybunału wynika, że zarówno miejsce odlotu, jak i miejsce przylotu danego lotu muszą być uznane za miejsca głównego świadczenia usług lotniczych (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2018 r., flightright i in., C-274/16, C-447/16 i C-448/16, EU:C:2018:160, pkt 68), gdyż są to miejsca, w których, odpowiednio, rozpoczyna się i kończy wykonanie rzeczonych usług.

38 Zatem walutę lokalną mającą status prawnego środka płatniczego w państwie członkowskim, w którym znajduje się miejsce wylotu bądź miejsce przylotu danego lotu, należy uznać za ściśle powiązaną z oferowaną usługą.

39 Z całości powyższych rozważań wynika, że art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1008/2008 w związku z art. 2 pkt 18 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że przewoźnicy lotniczy, podając taryfy lotnicze za wewnątrzwspólnotowe przewozy lotnicze – o ile nie wyrażają ich w euro – są zobowiązani do wybrania waluty lokalnej obiektywnie powiązanej z oferowaną usługą. Tak jest w szczególności w przypadku waluty mającej status prawnego środka płatniczego w państwie członkowskim, w którym znajduje się miejsce wylotu bądź miejsce przylotu danego lotu.

40 Tak więc w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której przewoźnik lotniczy mający siedzibę w państwie członkowskim, którego walutą jest euro, oferuje w Internecie usługę przewozu lotniczego z miejscem wylotu znajdującym się na terytorium innego państwa członkowskiego, w którym status prawnego środka płatniczego ma waluta inna niż euro, taryfy lotnicze mogą być podawane – o ile nie są wyrażone w euro – w walucie mającej status prawnego środka płatniczego w tym ostatnim państwie członkowskim.

## W przedmiocie kosztów

41 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

**Artykuł 23 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1008/2008 z dnia 24 września 2008 r. w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty w związku z art. 2 pkt 18 tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że przewoźnicy lotniczy, podając taryfy lotnicze za wewnątrzwspólnotowe przewozy lotnicze – o ile nie wyrażają ich w euro – są zobowiązani do wybrania waluty lokalnej obiektywnie powiązanej z oferowaną usługą. Tak jest w szczególności w przypadku waluty mającej status prawnego środka płatniczego w państwie członkowskim, w którym znajduje się miejsce wylotu bądź miejsce przylotu danego lotu.**

**Tak więc w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której przewoźnik lotniczy mający siedzibę w państwie członkowskim, którego walutą jest euro, oferuje w Internecie usługę przewozu lotniczego z miejscem wylotu znajdującym się na terytorium innego państwa członkowskiego, w którym status prawnego środka płatniczego ma waluta inna niż euro, taryfy lotnicze mogą być podawane – o ile nie są wyrażone w euro – w walucie mającej status prawnego środka płatniczego w tym ostatnim państwie członkowskim.**

Podpisy